

Dkt. Dave Mathewson, Hermeneutics, Hotuba ya 13, Ukosoaji wa Simulizi

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Tulipokuwa tukifikiria kuhusu ukosoaji wa fasihi katika Agano Jipya la Kale, tuliangalia baadhi ya vipengele vya sifa katika kipindi cha mwisho cha ukosoaji wa fasihi, na jambo la msingi la kujaribu kulielewa ni kwamba ukosoaji wa fasihi ni mbinu inayozingatia maandishi ambayo kwa kawaida imepata maana iliyopo katika maandishi yenyewe, wakati mwingine ikiunganisha maswali ya kihistoria kuhusu uandishi na vyanzo na maumbo, na muktadha wa kihistoria, na hata ulimwengu wa nje nje ya maandishi, badala ya kuzingatia ulimwengu katika maandishi, na kuangalia tu maandishi na muundo wake na utendaji wake wa ndani kama kigezo cha maana. Na tuliangalia mifano kadhaa katika Agano la Kale na Jipya kuhusu aina za maswali ambayo mbinu ya fasihi inaweza kuuliza, na aina gani za hitimisho na matokeo zinaweza kutokea kutokana na hilo pia. Ili kutoa mfano mmoja zaidi, tuliishia kwa kutazama mifano kama mfano wa jinsi ukosoaji wa fasihi unavyoweza kufanya kazi katika kuchanganua mifano kama fasihi ya kubuni, na kuichambua kulingana na muundo wa mifano, na wahusika na sifa kuu ndani yake.

Lakini ili kutoa mfano mwingine zaidi, cha kufurahisha ni kwamba, tutoke nje ya simulizi na kuangalia mfano kutoka kwa waraka, mtu mmoja anayelitwa Gustav Freytag amependekeza kwamba Warumi sura ya 1 hadi 8, watumie mfano kutoka kwa barua za Paulo, Warumi sura ya 1 hadi 8 ambazo kwa kawaida tunazichambua kama barua au waraka. Freytag amependekeza kwamba tunaweza kuzigawanya sura ya 1 hadi 8 za Warumi katika tamthilia yenye sehemu tano. Anachambua Warumi kutoka kwa mtazamo wa tamthilia, na anapendekeza, kwa mfano, kwamba sura ya 1 mistari ya 16 na 17, kile tunachokiona kama aina ya mada ya waraka, ambapo Paulo

anaanzisha kuhesabiwa haki kwa imani, anapendekeza ni aina ya kitendo cha kuchochea, kitendo cha awali cha tamthilia.

Na kisha katika sura ya 1, 18, hadi sura ya 4, mstari wa 25, anaona kama mvutano unaoongezeka. Na kisha sura ya 5 ni hatua ya mwisho ya simulizi. Na kisha sura ya 6 na 7 ni hatua ya kuanguka.

Na hatimaye, sura ya 8 ndiyo suluhu ya tamthilia. Kwa hivyo Freytag anaona Warumi sura ya 1 hadi 8 kama inayoweza kuchanganuliwa si tu kulingana na desturi za kawaida za barua ya karne ya kwanza, bali anaichambua kulingana na tamthilia. Kipengele kimoja cha kuvutia cha uchambuzi wake ni pendekezo kwamba sura ya 5 ndiyo sehemu ya mabadiliko ya barua.

Baadhi ya muhtasari wa kisasa wa Warumi unaona sehemu mpya inayoanzia sura ya 6, huku sura ya 1 hadi 5 ikishughulikia kuhesabiwa haki, na 6 hadi 8 ikishughulikia utakaso. Lakini kulingana na uchambuzi huu, sura ya 5 ndiyo lengo kuu, hoja kuu inaanza sehemu mpya ya Warumi sura ya 1 hadi 8. Tofauti na baadhi wanaona sura ya 3, au labda sura ya 8 kama sehemu kuu na hoja ya barua. Na kwa hivyo huu ni mfano mmoja wa jaribio ambalo kwa namna fulani linavutia sana na linavutia la kutumia vipengele vya fasihi vya kuigiza kwenye waraka wa Agano Jipya.

Kwa hivyo baada ya kuangalia mbinu kadhaa, mbinu za kifasihi kwa maandishi ya Agano Jipya la Kale kama mifano, wacha nimalizie kutaja masuala machache katika kutumia uchambuzi wa kifasihi kwa maandishi ya kibiblia. Kwanza kabisa ni suala la kuweka miundo ya kisasa, au kuweka miundo na kategoria kwenye maandishi ya kale ambayo yanaweza au hayawezi kuwa. Hakika si jambo lisilopingika lenyewe, lakini bado uelewa wetu, uchambuzi wetu wa kifasihi wa maandishi lazima ujengwe katika maandishi yenyewe, na badala ya kuweka muundo au kuweka kategoria kwenye maandishi ambayo hayafai na hayafanyi kazi.

Kwa hivyo nambari moja, fahamu kulazimisha, au wale wanaolazimisha miundo na kategoria za kisasa kwenye maandishi ya kale. Miundo au kategoria zozote lazima zijikite katika maandishi yenyewe. Suala la pili la kufahamu ni hatari ya kupuuza vipimo vya kihistoria na kitheolojia vya maandishi.

Kama tulivyoona, wakati mwingine ukosoaji wa fasihi huelekea kugawanya au hata kuangusha masuala ya kihistoria au maswali ya kihistoria yanayohusiana na uandishi na historia ya kitamaduni ambayo maandishi yalitolewa, masuala ya marejeleo nje ya maandishi, hasa kwa Wakristo wanaodai kwamba Biblia inarekodi shughuli ya ukombozi ya Mungu katika historia na kushughulika na watu katika muktadha wa kihistoria na kujifunua katika matendo ya kihistoria. Maswali ya kihistoria na ya kitheolojia hayawezi kupuuzwa. Kwa hivyo ukosoaji wa fasihi una thamani kubwa kwa kuwa unashughulikia maandishi yenyewe, kwa kuwa unatulazimisha kuzingatia maandishi kwa karibu badala ya ujenzi mpya wa kimawazo nyuma ya maandishi au kuzingatia ajenda yetu ya kitheolojia.

Uhakiki wa fasihi huturuhusu kukutana na maandishi kwa njia mpya. Unaturuhusu kuwasiliana na maandishi yenyewe, lakini wakati huo huo tunahitaji kufahamu kwamba ni sehemu moja tu ya shughuli ya kifalsafa kwa kuwa maswali ya kihistoria na ya kitheolojia lazima pia yazingatiwe na hayawezi kupuuzwa. Sasa, labda sehemu ndogo au sehemu ndogo ya uhakiki wa fasihi kwa uwazi zaidi itakuwa uhakiki wa masimulizi.

Ukosoaji wa simulizi, tena, ni utafiti wa maandishi ya simulizi, hadithi kutoka kwa mtazamo wa aina za maswali ambayo mtu angeuliza kuhusu fasihi yoyote ya simulizi katika masomo ya aina ya fasihi, kama vile kuuliza swali la njama ya hadithi ni nini au kuuliza maswali kuhusu wahusika, jinsi wahusika wanavyoonyeshwa, jinsi wanavyokua, jinsi wanavyoingiliana, kuuliza kuhusu mambo kama wakati wa hadithi

tofauti na wakati wa simulizi, au kuuliza maswali kuhusu mtazamo wa simulizi. Aina hizi za maswali pia zimetumika kwa maandishi ya kibiblia. Kwa mfano, maelezo moja ya kawaida ya maandishi kutoka kwa mtazamo wa simulizi ni kuzungumzia , badala ya kategoria za kitamaduni za mwandishi, mwandishi wa kihistoria, na hali, na wasomaji ni akina nani, ni kuyapanga kwa mtazamo wa msimulizi na maandishi.

Sauti katika maandishi haimaanishi mwandishi wa kihistoria, bali ni nani anayesimulia sauti ya maandishi yenyewe. Na kisha masimulizi, wale wanaosikia maandishi, yaani, mtu anayepaswa kujitambulisha na mtu anayesimuliwa hadithi au simulizi. Mambo kama mtazamo, mtazamo ungekuwa mtazamo ambao mwandishi huchukua kuhusu matukio, mtazamo wa mwandishi ni upi anaposimulia hadithi, anaposimulia matukio.

Na kisha moja ya yale yanayovutia zaidi na muhimu ni mpango wa hadithi. Simulizi nyingi, kwa upande wa ukosoaji wa simulizi, simulizi kwa kawaida huonekana kama inayoendelea na mpango unaoanza na utangulizi au mpangilio unaomtambulisha mtu kwa wahusika wakuu, unamtambulisha mmoja, ni kitendo cha kuchochea hadithi. Kipengele kinachofuata zaidi ya utangulizi au mpangilio kitakuwa mgogoro au mgogoro katika maandishi ambao wa tatu husababisha mvutano unaoongezeka, kuna mvutano unaoongezeka katika maandishi na hadithi ambayo kisha hufikia kilele, ambacho kisha hupata suluhisho.

Azimio hilo kisha huleta suluhisho au azimio kwa mvutano unaoongezeka uliosababishwa na kilele hiki au mgogoro huu. Na kisha hitimisho ambalo huunganisha tu nyuzi zote zilizolegea na kuifikisha hadithi kwenye mwisho wake unaofaa. Na hivyo basi masimulizi ya Agano la Kale na Jipya hasa yamesomwa kutoka kwa mtazamo wa kazi za fasihi za maandishi.

Na tena, kuuliza baadhi ya maswali haya kuhusu msimulizi na masimulizi na mpango wa hadithi na wahusika, jinsi wanavyokua na jinsi wanavyowasilishwa, jinsi

wanavyoingiliana. Na tena, wakati mwingine kwa gharama ya kuweka maswali ya kihistoria na masuala ya kihistoria kwenye mabano pia, ingawa tena, hiyo si lazima iwe na maana ya njia hii, lakini mara nyingi huambatana nayo. Kwa mara nyingine tena, wacha nikupe mifano ya matumizi ya ukosoaji wa masimulizi katika kuchanganua maandishi ya Biblia.

Kwanza kabisa, ili kutoa mfano wa Agano la Kale, wacha nikupe mfano mmoja kutoka Mwanzo sura ya 22, Akedah inayojulikana sana, dhabihu ya Isaka, jaribio la kumtoa Isaka na Ibrahimu, sura ya 22, 1 hadi 19. Na hadithi inapoendelea, Mungu anamjia Ibrahimu na kumwomba amchukue Isaka na kumtoa kama dhabihu. Na Ibrahimu hufanya hivyo.

Anampeleka Isaka milimani na Isaka mwenyewe anajiuliza tutapata wapi, dhabihu iko wapi? Tuna kuni, sote tuko tayari kwenda. Yuko wapi mnyama wa dhabihu? Na Ibrahimu anamfunga Isaka na kumweka madhabahuni na yuko tayari kumwangusha kisu. Na malaika, sauti ya Mungu na Mungu hutoa kondoo dume kwa dhabihu.

Na hiyo ndiyo hadithi inaishia hapo. Mtu anaweza kuchanganua hili kulingana na mbinu ya masimulizi ya njama hasa. Kwa mfano, ufafanuzi au mazingira yanapatikana katika sura ya kwanza, ambapo msimulizi anaonyesha wazi nia ya Mungu ya kumjaribu Ibrahimu.

Kwa hivyo hadithi hii yote mwanzoni kabisa inakusudiwa kuonyesha kwamba Mungu anamjaribu Ibrahimu katika sehemu iliyobaki ya hadithi. Mgogoro unatokea katika mstari wa pili, ambapo Mungu anamwamuru Ibrahimu kumtoa kafara mwanawe Isaka. Sasa, kwa wengi wetu, hilo linaweza lisionekane kama mgogoro, isipokuwa ukweli kwamba tunaweza kutafsiri mgogoro huo zaidi kimaumbile au kisaikolojia.

Kwamba ugumu ni kwamba Ibrahimu anaitwa kumwua mwanawe mwenyewe. Na tungehisije ikiwa tungeitwa kumwua mmoja wa watoto wetu? Kwa hivyo tunaona tatizo hili kama aina ya kuwepo, ambalo bila shaka lilikuwa na baadhi ya vipimo hivyo. Lakini unapoangalia muktadha mpana wa Mwanzo, ugumu mkuu hapa ni kwamba hili ni tishio kwa ahadi ya Mungu.

Isaka si mwana wa Ibrahimu tu. Isaka ni uzao ulioahidiwa, mwendelezo wa ahadi ya Mungu. Na sasa Ibrahimu anaambiwa aue ahadi ya hadithi hii.

Mgogoro huo ni tishio kwa ahadi ya Mungu. Mvutano unaoongezeka hutokea katika mstari wa tatu hadi wa kumi, ambapo Ibrahimu anaitikia kwa utii. Ataendelea na kuiangamiza ahadi hiyo.

Na tena, hata Isaka anauliza kuhusu kondoo dume atakayechinjwa. Yuko wapi mnyama wa kuchinjwa, jambo linalofanya hadithi hiyo kuwa kali zaidi. Na mvutano unaongezeka hadi kufikia hatua kwamba Ibrahimu anainua kisu juu ya kichwa chake.

Na kisha huja azimio katika mstari wa 11 hadi 14, ambapo Mungu anamzuia Ibrahimu kutoa pigo la kifo na kisha kutoa mnyama wa kutoa kafara. Na kisha katika mstari wa 15 hadi 19 ni hitimisho. Ahadi kwa Mungu, ahadi ya baraka ya Mungu kwa Ibrahimu inathibitishwa tena.

Na kisha hadithi inafikia hitimisho lake. Hiyo ni zaidi ya kiwango kidogo, sehemu moja tu ya kitabu, hata vitabu vizima vinaweza kuchanganuliwa kulingana na miundo ya kawaida ya masimulizi, kama vile ufafanuzi au mazingira haya, mgogoro, ikifuatiwa na mvutano unaoongezeka unaofikia kilele, suluhisho la mvutano, na hatimaye hitimisho la masimulizi. Mtu anaweza pia kuchambua wahusika wa Agano la Kale kwa njia mbalimbali.

Baadhi ya wakosoaji wa masimulizi wameonyesha nia ya kuainisha wahusika kama ni wahusika wa duara wanaokua kikamilifu, hata kujadili sifa zao za kimwili, na hata sifa zao za kisaikolojia, au kama ni wahusika tambarare ambao hawapati maendeleo mengi hata kidogo, kama ni wahusika wa katuni. Kwa katuni, hatumaanishi kwamba wanakuchekesha, bali ni vichekesho, kumaanisha kwamba hadithi ina mwisho mwema, au hadithi ina mwisho mzuri kwa upande wa mhusika, au kama mhusika ni wa kusikitisha, hapo ndipo hadithi inaposhuka, mhusika hukutana na mwisho hasi au wa kusikitisha, au tena, kama mhusika ni mhusika mkuu au wa pembeni. Wasomi wameonyesha nia ya kuchambua wahusika kulingana na mitazamo hiyo, na kisha jinsi wahusika wanavyohusiana, kama mhusika ni foili, kwa mwingine, kwa mfano, katika hadithi ya Elisha, masimulizi ya Elisha katika Agano la Kale, ni mengi zaidi, baadhi ya wasomi wamemtaja Elisha kama mhusika wa duara, mtu wa duara, kwa sababu ameelezewa, na kwa sababu anaendelea badala ya kuwa tuli.

Sauli mara nyingi huchukuliwa kama mtu wa kusikitisha, katika hadithi hiyo, kwa kuwa kazi ya Sauli ilionekana kuwa na mabadiliko makubwa, lakini mwishowe hupata mdororo wa kusikitisha. Katika hadithi ya, kile kinachoitwa hadithi ya Daudi na Goliathi, unaposoma simulizi kwa makini zaidi, mgogoro halisi, halisi si kati ya Daudi na Goliathi, mgogoro halisi ni kati ya Daudi na Sauli. Goliathi anaonekana kuwa foili ambayo Daudi na Sauli wanakabiliana nayo.

Sauli, ni wazi, kama mfalme wa Israeli, na msimamizi wa jeshi, Goliathi ndiye tatizo la Sauli, na Sauli hajui la kufanya. Sauli anaonyeshwa kama, akijibu kwa hofu, na bila kujua la kufanya, lakini Daudi anapokabiliana na Goliathi, kwa msaada wa Mungu, Daudi anamuua adui mkuu wa Israeli. Kwa hivyo Goliathi kimsingi ni kama kikwazo cha kuangazia mgogoro wa kweli kati ya Daudi na Sauli, na kwa hivyo hadithi halisi, halisi si kuhusu Daudi na Goliathi, ni kuhusu Daudi na Sauli, nadhani.

Kwa hivyo mtu anaweza kuangalia maandishi kadhaa ya Agano la Kale, na kutumia, kutumia sifa, mbinu ya sifa ya kuichambua kwa kuzingatia sifa za kawaida za masimulizi, tena, kama vile njama, na uainishaji, na mtazamo, msimulizi, na msimulizi, n.k. Agano Jipya, tena, kutoa mifano michache ya Agano Jipya, tayari tumeangalia mifano, kwa hivyo sitaki kuingia katika maelezo zaidi, lazima. Lakini tena, kazi nyingi za masimulizi zenye matunda zimefanywa katika kuchambua, hasa sehemu za au ukamilifu, injili nzima, Mathayo, Marko, Luka, na Yohana.

Lakini hata mifano, tena, tumesema inaweza kuchanganuliwa kulingana na mpango wao, iwe, unajua, iwe wana mhusika mkuu mmoja, au wawili, au watatu, na jinsi wanavyoingiliana. Mifano mara nyingi imechanganuliwa kulingana na mpango ulio na umbo la U, iwe ni ya katuni, yaani, mpango unageuka, au iwe ni wa kusikitisha, mpango unageuka kushuka. Kadhaa wamechambua mifano kulingana na mtazamo huo.

Mojawapo ya majaribio ya awali ya kutumia ukosoaji wa masimulizi, au kuchambua injili kutoka kwa mtazamo wa masimulizi au hadithi, ilikuwa kitabu cha kuvutia ambacho kimesasishwa, lakini kilitolewa na watu wawili walioitwa, majina yao ya mwisho ya Rhodes na Michie. Walitoa injili, kitabu kinachoitwa Mark as Story. Na kinachovutia kuhusu kitabu hiki, kimeandikwa kwa ushirikiano na msomi wa Agano la Kale, na profesa wa fasihi ya Kiingereza na msomi.

Na zinaonyesha kwamba Marko ni hadithi inayolingana, yenye hadithi inayolingana, na yenye uainishaji wa wahusika, na tena, zinatumia baadhi ya mbinu zile zile za uchambuzi wa masimulizi na hadithi kwenye injili ya Marko. Injili ya Mathayo inaweza kuonekana kama inayoendelea katika mistari ya uadui unaoongezeka. Inaonekana kuna mvutano unaoongezeka au hadithi inayosisitiza uadui unaoongezeka kati ya viongozi wa kidini na Yesu mwenyewe.

Kuanzia mwanzo kabisa katika sura ya pili, ambapo Herode anajaribu kumng'oa Yesu, kuanzia hapo na kuendelea, njama inaongezeka na mvutano unaongezeka, kwani tena, viongozi wa kidini wanazidi kuwa na uadui dhidi ya Yesu. Na simulizi la Mathayo linaonekana kupangwa, miongoni mwa mambo mengine, ili kusisitiza hili. Injili ya Yohana, katika injili ya Yohana, Yesu anafanya kazi, waziwazi, kama mhusika mkuu, au aina ya shujaa wa injili.

Na sehemu iliyobaki ya hadithi inahusiana na jinsi Yesu anavyoingiliana na kuhusianisha na watu wengine kadhaa. Yesu anaonyeshwa kama anayeingiliana na kuhusianisha na Mungu mwenyewe. Yesu anaonyeshwa kama anayeingiliana na kuhusianisha na wanafunzi, na anayeingiliana na kuhusianisha na viongozi wa Kiyahudi, na wahusika wengine wadogo, akiwemo Shetani mwenyewe.

Injili inazunguka majibu ya wahusika tofauti, iwe yanakubalika au hayakubaliki kwa Yesu. Na hivyo tabia ya Yesu imeainishwa kuhusiana na mwingiliano wake na wahusika wengine katika injili. Na kisha inaelekeza umakini kwenye majibu tofauti, hasa katika sehemu kama sura ya saba na ya nane na tisa ya Yohana, majibu tofauti ya Yesu, ambayo yanawataka wasomaji kuendana nayo, wakiwaomba viongozi kuendana na majibu yanayofaa, kwa kuzingatia matokeo ya majibu hayo.

Kwa hivyo mtu anaweza kuchunguza wahusika wa injili. Katika hatua hii, nitapunguza mwendo na kuzungumzia hilo zaidi kidogo, kwa upande wa kuonyesha jinsi wahusika kadhaa wanavyofanya kazi katika injili ya Yohana. Kwa kweli, wote wawili ni wahusika wadogo kiasi.

Na mhusika wa kwanza ninayetaka kumjadili labda ni mhusika mdogo zaidi, au angalau anayepata umakini mdogo zaidi katika injili, na haionekani kuchukua jukumu muhimu. Na huyo ndiye mhusika wa Baraba, ambaye kwa kweli anatokea katika injili zote tatu. Lakini inavutia, jukumu analocheza katika Yohana.

Na moja ya njia za kuchunguza wahusika katika fasihi, hasa katika injili, moja ya njia za kuchunguza wahusika, nadhani hiyo inasaidia, ni kuchunguza kazi yao katika mazungumzo mapana kwa kuzingatia jukumu ambalo mwandishi anawapa kisarufi katika maandishi. Hiyo ni, kuuliza maswali kama haya, je, mhusika, kwanza kabisa, je, mhusika ana jukumu muhimu katika kazi nzima? Au je, mhusika anajitokeza mahali pamoja tu? Je, mhusika anajitokeza kote katika injili, kama vile Yesu, au viongozi wa kidini, au wanafunzi, ni wahusika wakuu na wachezaji wakuu dhahiri katika injili? Au je, mhusika anajitokeza mara kadhaa tu katika sehemu maalum katika injili? Pili, mhusika anapotajwa, mhusika anarejelewaje? Je, mhusika ndiye mhusika, mhusika mkuu, mhusika mkuu wa vitenzi? Je, mhusika anawasilishwa kama anafanya kitendo cha vitenzi? Au mhusika ndiye mhusika pekee? Je, anatendewa na mtu mwingine? Hafanyi kitendo chake mwenyewe. Kama yeye ni mhusika wa kitenzi, je, yeye ni mhusika wa vitenzi vya kuwa pekee vinavyomtambulisha, kama Baraba alivyo, au Baraba alikuwa masi, au Baraba alikuwa mwizi? Neno hilo si kitendo anachofanya, ni kumtambulisha tu yeye ni nani.

Au tena, je, mwigizaji ni mhusika wa kitenzi cha kitendo, au shughuli? Je, mwigizaji anafanya kitu katika simulizi? Au tena, je, mwigizaji anatajwa tu kama, tena, kitu cha kitenzi, au kama kibadilishaji cha kitu kingine? Je, mwigizaji, tena, je, mwigizaji anatajwa tu katika hotuba ya mtu mwingine, tofauti na kuwa mshiriki halisi katika simulizi? Na tena, ni aina gani ya vitendo vinavyohusishwa, au mshiriki au mhusika anahusishwa na aina za vitendo vya vitenzi? Je, wanafanya mambo, au wanahusishwa tu na kitenzi kinachowatambulisha wao ni akina nani? Kwa kuongezea yote hayo, mtu anaweza kuanza kuelewa jukumu ambalo mtu huyo anacheza. Na Baraba anatajwa. Unakuta Baraba ametajwa mara kadhaa tu katika injili, katika injili ya Yohana.

Na cha kuvutia ni kwamba machache sana yanasemwa kumhusu. Na tunaona katika mstari wa 40, katika mstari wa 40, Yesu alipokuwa akishtakiwa, anaulizwa na, umati unaulizwa na Pilato, mnataka nimwachilie huru mfalme wa Wayahudi, ambaye ni Yesu? Na mstari wa 40 ni jibu la umati. Wakapiga kelele, hapana, si yeye, tupe Baraba.

Na kisha mwandishi anasema, sasa Baraba alikuwa ameshiriki katika uasi. Sasa hii ni rahisi kidogo kujua kuhusu kazi hiyo. Kwanza, utaona kwamba Baraba haonekani mahali pengine popote katika simulizi.

Lakini zaidi ya hayo, angalia jinsi anavyotajwa. Kwanza kabisa, yeye ndiye lengo la kitenzi toa. Na pili, Baraba anapokuwa kiima, yeye ndiye kiima cha kitenzi cha kuwa.

Amebainisha tu maandishi ya Kigiriki. Kwa kweli, anasema, sasa Baraba alikuwa mwasi au mwizi. Kuna njia tofauti za kutafsiri hilo.

Lakini hoja ni kwamba, Baraba haonekani kufanya chochote. Hajakomaa. Yeye si mwigizaji katika simulizi.

Anatajwa tu kwa njia ya kujitambulisha yeye ni nani. Na anatajwa tu kama kitenzi. Kwa hivyo kwa kumaliza, Baraba haonekani kuwa mtu muhimu katika simulizi.

Badala yake, labda anasimama kama foili. Kwanza, ili kusisitiza zaidi kutokuwa na hatia kwa Yesu, kwamba umati ungependelea mpingamizi au mwizi, mwasi, kwamba wangependelea aachiliwe huru kuliko Yesu, ambaye kutokuwa na hatia kwake kunaonyeshwa wazi katika sura ya 18. Kwa hivyo kejeli ni kwamba wangependelea kifo cha mtu asiye na hatia kuliko mtu ambaye ni mpingamizi au mwasi.

Lakini pili, Baraba pia anaonekana, kwa kumwita mpingamizi au mwasi, ugumu ni kwamba umati wa watu, kwa kuomba aachiliwe huru, unaonekana kuanguka katika

kundi hilo hilo. Yaani, sasa pia wanahusika katika njama hii haramu. Pia wanahusika katika kile ambacho ni shughuli haramu.

Kwa hivyo si Baraba pekee, bali wafuasi au umati sasa wanashiriki katika hili. Kwa hivyo unapoangalia sura ya 18, rubani na umati na Yesu wanaonekana kuwa wahusika wakuu. Baraba basi ni mhusika mdogo ambaye tena, anayejitokeza tu katika sehemu hii, hana jukumu lolote kuhusu kutenda vitendo.

Kwa kweli yeye ndiye mlengwa wa hotuba. Amejikita katika hotuba. Na hata katika hotuba hiyo, yeye ndiye mlengwa wa kitenzi.

Hafanyi chochote. Na kisha John anaposema, John anapotaja jina lake tena, ili tu kutambua mhusika wake. Kwa hivyo kwa kuwaangalia wahusika na jinsi wanavyoonekana kutajwa, washiriki tofauti, jinsi wanavyoonekana kutajwa katika maandishi, husema mengi kuhusu jinsi mwandishi anavyowaona wakifanya kazi.

Mfano mwingine wa mhusika katika Yohana ambaye nimekuwa nikimfanyia kazi ni Shetani au Ibilisi na jinsi anavyoonyeshwa katika Injili yote ya Yohana. Kwa mtazamo wa kwanza, inaweza kuonekana kwamba Shetani ana jukumu muhimu na muhimu katika Injili ya Yohana. Na anatajwa mara kadhaa katika sehemu kadhaa muhimu.

Lakini tena, tunachohitaji kufanya ni kuuliza swali, tabia ya Shetani au Ibilisi ikoje? Na kuna neno lingine moja linalotumika kumrejelea mtu yuleyule. Mtawala wa ulimwengu huu anatumika mara tatu. Kwa kweli, anaitwa Ibilisi mara tatu, na kisha Shetani mara moja, na kisha mtawala wa ulimwengu mara tatu zaidi.

Kwa hivyo mara saba kwa jumla, Shetani anatajwa. Kwa hivyo, Shetani hatajwi waziwazi mara nyingi sana katika Injili, jambo ambalo linaweza kuashiria kwamba yeye si mhusika mkuu au mhusika mkuu. Lakini pili, ni muhimu kuangalia jinsi anavyotajwa.

Nambari ya kwanza ni kutambua, tena, katika maandishi kama Yohana sura ya 6 na mstari wa 70. Halafu hii ndiyo mara ya kwanza tunaona jina Ibilisi au Shetani likitajwa. Na Yesu anajibu, Petro amemwambia Yesu, Bwana, tutakwenda kwa nani? Wewe unayo maneno ya uzima.

Na kisha Yesu anasema, Je, sikuwachagua ninyi kumi na wawili, lakini mmoja wenu ni Ibilisi? Au inaweza hata kutafsiriwa, mmoja wenu ni Ibilisi. Na Yesu anamrejelea Yuda.

Tena, kinachovutia ni kutambua hapa kwamba Yuda anatambulika kama Ibilisi. Ibilisi hana jukumu hapa katika kufanya chochote au kufanya vitendo vyovyote. Lakini neno Ibilisi linatumika tu kumtambulisha Yuda.

Na zaidi ya hayo, Ibilisi amejificha katika hotuba ya Yesu. Kwa hivyo tena, Ibilisi hapa hana sehemu yoyote katika simulizi isipokuwa kumtambulisha Yuda. Sehemu inayofuata anayotajwa ni katika sura ya nane, na mstari wa 44, ambapo Yesu anapingana na Mafarisayo.

Na swali linaulizwa, na hili liko katika muktadha wa majibu tofauti, yanayofaa na yasiyofaa kwa Yesu. Na sasa kilele cha mjadala wake na Mafarisayo kinapatikana katika mstari wa 44, kuhusu swali la nani ni baba wa kweli wa Mafarisayo. Yesu anafanya kazi kwa wazo au sitiari ya kawaida ambayo asili ya mtu huamua tabia ya mtu.

Kwa hivyo Mafarisayo wanadai sisi ni wana wa Ibrahimu. Na angalia kile Yesu anachosema katika mstari wa 44, ninyi ni wa baba yenu, Ibilisi, na mnataka kutimiza matakwa ya baba yenu. Yeye alikuwa muuaji tangu mwanzo, wala hakushikilia kweli, kwa maana hamna kweli ndani yake.

Anaposema uongo, husema lugha yake ya asili, kwa maana yeye ni mwongo, na baba wa uongo. Tena, ninachotaka utambue ni kwamba Ibilisi anatajwa hapa mara kadhaa kama Ibilisi kama baba, lakini pia kwa viwakilishi kama yeye au yeye. Lakini tena, nataka utambue kwamba katika simulizi, Shetani hafanyi chochote.

Anajulikana tu kama baba wa Mafarisayo. Na hata inapomtaja, tena, inamtambulisha tu kama muuaji. Anapofanya jambo, husema uongo.

Lakini tena, haya yote yamejikita ndani ya hotuba ya Yesu. Kwa hivyo Shetani hafanyi chochote, Yesu anamrejelea tu na kuzungumza kumhusu kwa njia ya kuonyesha chanzo halisi cha mgogoro wake na viongozi wa kidini, na Mafarisayo. Kwa hivyo hapa, Shetani kimsingi anaigiza kama kuchochea au kuchochea shughuli za Mafarisayo, au viongozi wa kidini, ambao, ukisoma muktadha kwa uwazi zaidi, tatizo la Mafarisayo ni kwamba wanakataa kumsikiliza Yesu anayesema ukweli, na wanataka kumuua.

Kwa sababu ya shughuli hizo mbili, kushindwa kuamini ukweli na kutaka kumuua Yesu, Yesu anaweza kusema, ninyi ni wa baba yenu Ibilisi, ambaye ni mwongo, na ambaye ni muuaji. Yeye ni muuaji, naye husema uongo. Kwa hivyo Shetani hapa hafanyi kazi kama mhusika mkuu katika simulizi, bali kuonyesha chanzo halisi nyuma ya washiriki wakuu, wahusika wakuu, ambao ni viongozi wa kidini, au Mafarisayo.

Shetani anatajwa katika, au Ibilisi, akimaanisha Ibilisi katika sehemu zingine kadhaa. Katika sura ya 13, mstari wa 2, mlo wa jioni ulikuwa unaandaliwa, na Ibilisi alikuwa tayari amemchochea Yuda Iskariote, mwana wa Simoni, kuigiza Yesu, na Yesu alijua kwamba Baba alikuwa ameweka vitu vyote chini ya mamlaka yake. Hapa, Ibilisi hatajwi tena kama mwigizaji mkuu katika simulizi.

Na angalia tena, amewasilishwa kwa uhusiano na Yuda. Tayari amemshawishi Yuda. Lakini tena, mhusika mkuu katika hadithi hii ni Yesu.

Kisarufi, kauli hii kuhusu kusema kwamba Ibilisi tayari anamshawishi Yuda ni msingi tu wa kile Yesu anachofanya katika mstari wa 4, ambapo atachukua taulo na kuwaosha miguu wanafunzi. Kwa hivyo tena, Shetani ana jukumu dogo, jukumu lisilo na maana katika simulizi. Tena, si kwamba yeye si muhimu, au si kwamba Shetani mwenyewe si muhimu, kitheolojia, lakini tunauliza, ana jukumu gani katika simulizi? Shetani anafanyaje kazi? Anarejelewaje? Mwandishi anamwakilishaje kama anayeigiza katika hadithi na katika simulizi? Sehemu ya mwisho ambayo Shetani anarejelewa ni katika mstari wa 27, kuelekea mwisho wa hadithi hiyo hiyo, baada ya Yesu kuwaosha miguu wanafunzi, na baada ya kutabiri usaliti wake.

Mstari wa 26 unasema, Yesu akajibu, wanauliza, ni nani atakayekusaliti? Yesu akasema, ni yule nitakayempa kipande hiki cha mkate nikishakichovya kwenye bakuli. Kisha akichovya kipande cha mkate, akampa Yuda Iskariote, mwana wa Simoni. Mara tu Yuda alipokwisha kuchukua mkate, Shetani akamwingia.

Hapa ndipo mahali pa kwanza ambapo Shetani ndiye mhusika wa kitenzi, kitendo, na kutenda. Na mahali pa kwanza na pekee ambapo anafanya chochote katika Injili nzima ya Yohana. Mahali pengine popote hadi hapa, Shetani ametajwa tu katika hotuba mwanzoni mwa sura ya 13, anafanya kazi kwa uhusiano na Yuda kama msingi wa Yesu kufanya kitendo cha kuwaosha miguu wanafunzi wake.

Sasa, kwa mara ya kwanza, Shetani anafanya jambo fulani. Sasa, Shetani anatajwa mara tatu zaidi katika Injili zote kwa jina au kifungu kingine, na hicho ni mtawala wa ulimwengu huu. Shetani mara tatu anaitwa mtawala, au baadhi ya tafsiri zina mkuu wa ulimwengu huu.

Kwa mfano, sura ya 12, mstari wa 31, Yesu alisema, sauti hii ilikuwa kwa faida yenu, si yangu. Sasa ni wakati wa hukumu juu ya ulimwengu huu. Sasa mkuu wa ulimwengu huu atafukuzwa.

Mkuu wa ulimwengu huu, au mtawala wa ulimwengu huu, akimaanisha Shetani. Amerejelea mara mbili zaidi katika sura ya 14, na pia katika sura ya 16, na mstari wa 11, na kuhusu hukumu, kwa sababu mtawala wa ulimwengu huu, au mkuu wa ulimwengu huu, Shetani, sasa amehukumiwa. Sasa, kinachovutia tena, ni kwamba katika visa hivi vyote ambapo Shetani anaitwa mtawala wa ulimwengu huu, au ameitwa mtawala wa ulimwengu huu, kwanza kabisa, kumbuka tena kwamba marejeleo haya yote ya Shetani kama mtawala wa ulimwengu huu yanatokea katika hotuba ya Yesu.

Zimejikita katika hotuba ya Yesu. Kwa hivyo tena, katika simulizi, mtawala wa ulimwengu hafanyi chochote. Anatajwa tu katika hotuba ya Yesu.

Na zaidi ya hayo, katika marejeleo yote kwa mtawala wa ulimwengu, Shetani anaonyeshwa kama anayehukumiwa. Yeye ndiye, amepungukiwa na nguvu, na katika marejeleo haya yote, sasa anahukumiwa, au sasa anahukumiwa. Yeye ni adui aliyeshindwa.

Kinachovutia ni mambo mengine mawili. Kwanza kabisa, angalia kejeli ya jinsi Shetani anavyoonyeshwa. Jambo lile lile ambalo Shetani anawachochea watu wengine kufanya, kama Yuda na viongozi wa kidini, kumsaliti na kumuua Yesu, ambalo kwa kejeli linageuka kuwa hukumu ya Shetani na kuanguka kwake.

Kwa hivyo katika visa hivi, Yesu anapomtaja Shetani tayari anahukumiwa, au sasa mkuu wa mtawala wa ulimwengu huu amehukumiwa au kuhukumiwa, hiyo ni kwa sababu hiyo iko katika muktadha wa kurejelea kifo cha Yesu, utukufu wake. Kwa

kushangaza, kitendo cha Shetani, kumbuka tuliona kurejelea ibilisi na Shetani anahusiana na Shetani akiingia na kumshawishi Yuda, na kuwa baba, chanzo cha kweli, asili ya, baba wa shughuli za mauaji na udanganyifu za viongozi wa kidini. Jambo ambalo Shetani hufanya, kwa kushangaza, linageuka kuwa anguko lake na hukumu yake.

Lakini jambo lingine la kuvutia, angalia kwamba majina, kuna mpangilio wa jinsi Shetani anavyowasilishwa na kupewa jina. Shetani anapoitwa ibilisi, au mara moja anapoitwa Shetani, huwa anarejelea uhusiano na wahusika wengine wa kibinadamu, yaani Yuda na viongozi wa kidini. Kwa hivyo Shetani anapozungumziwa kuhusiana na wahusika wengine wa kibinadamu, kama vile Yuda na viongozi wa kidini, anaonyeshwa kama Shetani na ibilisi.

Na hilo linaonekana kuwa uhusiano unaofaa sana. Ibilisi, akimaanisha mshtaki, au Shetani, akimaanisha adui, adui, hili ni jukumu la Shetani. Na pengine neno ibilisi na Shetani linatokana na, angalau kulingana na maandishi kama Ufunuo 12 na mistari ya 9, linatokana na simulizi la uumbaji katika Mwanzo sura ya 3, ambapo Shetani aliwadanganya na kuwaua na kuwaletea Adamu na Hawa kifo.

Kwa hivyo sasa Shetani, au ibilisi, ni jina linalofaa kutumia kwa shughuli ya Shetani ya kumchochea na kumshawishi Yuda na viongozi wa kidini kuamini uongo na kumuua Yesu. Hata hivyo, inavutia kwamba, unapomkuta Shetani akiwa na uhusiano na Mungu au Yesu, anarejelewa kwa mtawala wa ulimwengu, au mkuu wa ulimwengu. Labda kwa sababu kadhaa, labda.

Kwanza kabisa, suala ni moja la nani hasa anadhibiti ulimwengu? Ni nani hasa mfalme wa ulimwengu? Kuna vita au mzozo wa ulimwengu, na sasa Shetani, kama mtawala wa ulimwengu huu, anainama kwa mtawala mwingine na anashindwa na kuachwa bila nguvu na mtawala mwingine, ambaye ni Yesu. Kwa hivyo suala ni la

nguvu na moja la ufalme, na kwa hivyo Shetani anaelezewa kama mtawala wa ulimwengu huu. Pia, labda, kwa sababu mara kadhaa Yesu anaelezewa kama si wa ulimwengu huu, basi Shetani, kinyume chake, anaonekana kama mtawala wa ulimwengu huu.

Kwa hivyo hata jinsi majina yanavyotumika, kuna mpangilio ambapo Shetani anapoonekana akiingiliana au katika uhusiano na wanadamu, Yuda na viongozi wa kidini, anaonyeshwa kama Shetani au ibilisi, ambaye huwadanganya na kuwachochea kuamini uongo na kuu. Anapoonyeshwa katika uhusiano na Mungu au Yesu, viumbe vingine vya ajabu, anaonyeshwa kama mtawala wa ulimwengu huu, hilo linaonyesha kushindwa kwake, kupoteza kwake nguvu, na kuinama kwake kwa mtawala mwingine, na anapoteza vita vya ulimwengu na vita vya ulimwengu. Kwa hivyo kwa kuangalia jinsi mhusika anavyoonyeshwa na kuwasilishwa katika Injili, hata kisarufi, ni jukumu gani wanalocheza, je, wao ni mada ya vitenzi, wanafanya vitendo, au ni vitu vya vitenzi tu, je, wanatambuliwa tu, je, wanabadilisha tu kitu kingine, je, wamejikita katika hotuba ya mtu mwingine, au kweli wanacheza jukumu katika ulimwengu.

Yote hayo yanaonyesha jukumu ambalo mwigizaji au mshiriki anacheza. Kwa hivyo kulingana na hilo, katika Yohana, ningehitimisha kwamba Shetani, ingawa ni muhimu, ni mhusika mdogo kuhusu jukumu analocheza katika masimulizi. Haimaanishi kwamba ni mdogo kitheolojia, au kwamba ni mdogo katika ushawishi au umuhimu wake.

Inamaanisha katika simulizi, kuhusu jinsi anavyoonyeshwa kama mhusika, na kama mshiriki, ana jukumu la kusaidia zaidi katika kuwachochea waigizaji wengine wa kibinadamu kudanganywa na kumuua Yesu, badala ya kuchukua jukumu kubwa katika kuigiza katika simulizi yenyewe. Kwa hivyo ukosoaji wa simulizi unaweza kutuambia mara kwa mara kuhusu jinsi wahusika wanavyofanya kazi, jinsi mpango

wa hadithi unavyoweza kuunganishwa, mtazamo wa mwandishi, na yote hayo yanatusaidia kuelewa tena maandishi yenyewe. Maandishi yanafanyaje kazi? Mkakati wa mwandishi katika kuwasiliana unaweza kuwa upi? Moja, kama vile ni jambo la kando tena, kutokuvutiwa nalo sana, lakini jambo moja la kuvutia ambalo lenyewe linavutia ikilinganishwa na jinsi masimulizi yanavyofanya kazi, lakini ambalo pia linaweza kuwa muhimu katika kuwasaidia watu kuelewa jinsi hadithi na masimulizi zinavyofanya kazi, mara nyingi ni kutazama filamu na kugundua jinsi hadithi zinavyokua katika filamu, jinsi wahusika wanavyoonyeshwa, jinsi mara nyingi mvutano unavyoongezeka na kutatuliwa, na kisha jinsi hadithi inavyofikishwa kwenye hitimisho, jinsi mambo kama vile uainishaji wa wahusika au matukio ya aina au marudio au hotuba muhimu muhimu yote yanaweza kufanya kazi kufichua umuhimu wa simulizi au hadithi.

Filamu moja ambayo naifikiria, na tunatumaini baadhi yenu mnaweza kuitambua, hii ni filamu ya zamani, lakini mimi na mke wangu tulipokuwa tukichumbiana kwa mara ya kwanza, filamu ya kwanza kabisa tuliyoienda ilikuwa filamu inayoitwa Back to the Future, nambari moja. Nadhani kuna tatu kati yao sasa, Back to the Future 2 na 3, lakini ni hadithi ya kijana aliyeigizwa na Michael J. Fox, baadhi yenu mnamfahamu, ambaye kwa kweli husafiri katika mashine ya wakati nyuma katika wakati, na kwa kweli mambo fulani hutokea ambayo yanatishia kutengua na kubadilisha mwendo wa wakati, na kwa hivyo anarudi nyuma katika wakati, na kwa bahati nzuri anaweza kurekebisha mambo, lakini anaporudi kwenye wakati uliopo, baada ya kuwa katika wakati uliopita, anaporudi kwenye wakati uliopo, anaona kwamba mambo yamebadilishwa, lakini kwa njia ya kushangaza na ya kupendeza kwake. Lakini moja ya mambo ya kuvutia katika filamu hiyo ni kuelewa kile ambacho kinaweza kuwa mtazamo wa simulizi, kile ambacho kinaweza kuwa ujumbe mkuu na mtazamo mkuu na mtazamo wa hadithi.

Kuna mambo mawili ya kuvutia yanayotokea katika filamu hiyo. Nambari ya kwanza ni msemu unaorudiwa katika sehemu kadhaa muhimu mara mbili au tatu, moja ikiwa mwishoni, na hiyo ni kwamba, unaweza kufanya chochote ikiwa unatumia akili yako tu. Lakini pamoja na hayo ni unapotazama filamu kwa makini, angalia ni mara ngapi msemu huu unaungwa mkono na matukio ambapo kichwa cha kimwili kinaonekana, hasa mwishoni mwa hadithi, ambapo mhusika anayechezwa na Michael J. Fox, ambaye amerudi zamani, anahitaji kurudi kwenye wakati uliopo, na yuko ndani ya gari, DeLorean, anayeweza kufanya hivyo, na tatizo ni DeLorean kusimama.

Anahitaji kufikia kasi fulani kwa wakati fulani ili aweze kurudishwa kwenye wakati uliopo, lakini gari linasimama, na anafanya nini? Anagonga kichwa chake kwenye usukani, na gari linaanza. Aina hiyo ya tukio ambapo kichwa cha kimwili kinahusika huonekana mara kadhaa katika filamu hiyo. Kwa hivyo, ukiweka hayo yote pamoja, mtazamo mkuu au ujumbe ambao filamu inajaribu kuwasilisha ni kwamba unaweza kufanya chochote ikiwa unatumia kichwa chako tu.

Kwa hivyo, masimulizi, tena, masimulizi hufanya kazi kama hiyo, kwa kuchunguza hadithi, kuchunguza jinsi wahusika wanavyoendelezwa, jinsi wanavyoingiliana, kwa kuangalia hotuba muhimu na mambo yanayorudiwa, kuuliza aina za maswali ambayo ungetaka kuhusu masimulizi au hadithi yoyote yawe na manufaa katika kutusaidia kuelewa fasihi ya masimulizi. Sasa acha nimalizie kwa kuibua masuala kadhaa yanayohusiana na nguvu na udhaifu wa mbinu za aina ya masimulizi za Agano la Kale na Jipya. Kwanza kabisa, kuhusu nguvu za mbinu za masimulizi, mbinu za masimulizi ni muhimu kwa kuwa zinazingatia kwa makini maelezo ya maandishi.

Hapo awali, hasa kwa wasomi wa kiinjili wanaoshikilia Biblia kama neno lililoongozwa na Mungu, kama mimi ninavyofanya, masimulizi yalionekana kama vyombo vya kutoa ukweli mkuu wa kitheolojia. Kwa hivyo masimulizi yalionekana tu kwa thamani kwa kuwa ungeyachimba ili tu kutoa ukweli wa kitheolojia unaopatikana katika

masimulizi. Lakini mbinu za masimulizi zinatusaidia kuona kwamba masimulizi si chombo cha ukweli tu, bali huwasilisha ukweli wenyewe.

Na hivyo mbinu za masimulizi hutusaidia kuzingatia maelezo ya maandishi kwa kutazama hadithi, kama vile, tena, ufafanuzi na mgogoro, mvutano unaoongezeka, azimio, n.k., jinsi wahusika wanavyoendelezwa, n.k., n.k. Hutusaidia kuzingatia maelezo ya maandishi. Na tulisema mbinu yoyote inayotusaidia kuzingatia maelezo, maandishi yenyewe, hakika yanakaribishwa, hasa kwa wale wanaoshikilia Biblia kama neno la Mungu.

Chochote kinachotuunganisha na maelezo ya maandishi. Thamani ya pili ya mbinu za masimulizi ni kwamba zinazingatia maandishi kwa ujumla, umbo la mwisho la maandishi, badala ya kuzingatia maumbo yaliyo nyuma ya maandishi au kujenga upya vyanzo, iwe ni vya kinadharia au la. Badala yake, kwa mara nyingine tena, sambamba na uelewa wa msukumo, mbinu za masimulizi hutusaidia kuzingatia maandishi kwa ujumla, umbo la mwisho la maandishi, badala ya kuyachambua na kuuliza kuhusu asili na vyanzo.

Sio kwamba hilo haliwezi kuwa na thamani, lakini hatimaye tunapaswa kushughulikia umbo la mwisho la maandishi, maandishi yote, kama yalivyo. Na ukosoaji wa masimulizi unaweza kutusaidia kufanya hivyo. Kwa kweli, ukosoaji wa masimulizi wakati mwingine unaweza kutusaidia kuona umoja katika maandishi ambapo hapo awali kulifikiriwa kuwa na mgawanyiko au migogoro au utata au labda aina ya mkasi na mchanganyiko asili ya kuunganisha maandishi.

Wakati mwingine mbinu za masimulizi na mbinu za fasihi zinaweza kutusaidia kuona jinsi maandishi yalivyo umoja thabiti. Nambari ya tatu ni mbinu za masimulizi na ukosoaji wa masimulizi unatukumbusha tena, unaohusiana na nambari ya pili, lakini unatukumbusha kwamba maandishi yenyewe ndiyo mahali pa maana, si shughuli

iliyo nyuma yake. Na tena, hili linapaswa kukaribishwa na wainjilisti ambao maandiko ni maandishi yaliyovuviwa, neno la Mungu.

Kwa hivyo, kama vile kuuliza maswali kuhusu asili ya maandishi na usuli wa uzalishaji, hatimaye tunahitaji kuzingatia maandishi yenyewe. Nambari nne ni mbinu za masimulizi zinatukumbusha kwamba maandishi huja kabla ya theolojia. Maandiko ya Agano Jipya na masimulizi ya Agano la Kale si visingizio tu vya mipango yetu ya theolojia na kuunga mkono katika miundo yetu ya theolojia, lakini badala yake theolojia inategemea uchambuzi wa maandishi.

Na kwa sababu hiyo, pia mbinu za masimulizi na fasihi zinatukumbusha kwamba theolojia yetu lazima ieleze data zote na maelezo yote katika maandishi, si yale tunayochagua tu. Zamani, mara nyingi nilisikia, nilipofundishwa hemeneutics na tafsiri, tafsiri ya kibiblia sana, mapema sana, mara nyingi nilisikia kitu kama hiki ni kwamba hupaswi kutegemea theolojia yako kwenye hadithi na masimulizi. Tatizo ni kwamba, sehemu kubwa ya Biblia iko katika umbo la hadithi na masimulizi.

Tatizo si kutegemea theolojia yangu kwenye simulizi na hadithi. Tatizo ni kutojua jinsi masimulizi na hadithi zinavyofanya kazi ili kuwasilisha theolojia. Nambari tano, nguvu ya tano ni kwamba mbinu za masimulizi zinatukumbusha na kuzingatia uzuri na athari za maandishi.

Wakati mwingine ni halali kusoma maandishi, na nina hakika wakati mwingine hadithi, hadithi za kibiblia zilisimuliwa kwa njia si tu kuwasiliana kitheolojia, bali kwa sababu ya athari. Kwa hivyo tena, masimulizi si vyombo tu vya ukweli wa kitheolojia unaopendekezwa. Tena, wakati mwingine hadithi zipo kwa ajili ya athari na kwa ajili ya fitina na kwa ajili ya athari ya kifasihi ambayo zinayo.

Na kisha nambari sita, nadhani moja ya nguvu za mbinu ya usimulizi ni kwamba inatufungulia ufahamu mpya katika maandishi ambayo huenda hatujaona hapo awali au ambayo huenda tumeyapuuza. Kutaja udhaifu kadhaa tu wa mbinu za usimulizi ambao umeingiliana na kile ambacho tayari tumesema na mbinu za fasihi kwa ujumla. Nambari ya kwanza, wakati mwingine mbinu za usimulizi ziko katika hatari ya kupuuza vipimo vya kihistoria vya maandishi.

Mtu hawezi kusesitiza hadithi na tabia, n.k., na kupoteza usuli wa kihistoria au marejeleo ya kihistoria ya maandishi. Tena, hasa kwa wainjilisti waliosadikishwa na kwa Wakristo waliosadikishwa kwamba Biblia si kitu kingine ila ni rekodi ya matendo ya Mungu katika historia kwa niaba ya watu wake, ufunuo wa Mungu, Mungu akijifunua katika historia, ili historia ya maandishi ipotee. Badala yake, tunahitaji kukumbushwa kwamba maandishi yana mwandishi aliyeyaandika.

Zimeandikwa katika lugha iliyotumiwa na watu kuielewa. Zilitengenezwa katika muktadha maalum wa kihistoria. Kwa hivyo wakati mwingine tunahitaji kufahamu hatari ya kupoteza historia, tukipuuza vipimo vya kihistoria vya maandishi.

Nambari ya pili, hatari ya kupoteza au kupuuza vipimo vya kitheolojia vya maandishi. Hiyo ni, tunapaswa kukumbuka kwamba si tu kwamba hili ni Neno la Mungu lililovuviwa, lakini tuna mkusanyiko mzima wa hati za Agano Jipya la Kale ambazo kanisa linadai kama maandiko yake, kama Neno la Mungu lenyewe linaloshuhudia shughuli ya ukombozi ya Mungu kwa watu wake, hatimaye katika nafsi ya Yesu Kristo. Na hatimaye, tatu, baadhi ya mbinu na kategoria zinaweza kuwa katika hatari ya kuingizwa katika maandishi.

Na kila mara tunapaswa kuuliza swali, je, tunaweza kutumia kategoria za kisasa za hadithi za kubuni na fasihi ya kisasa kuchambua na kuelewa maandishi ya kale? Hii haimaanishi kwamba hatuwezi. Ni kuhakikisha tu kwamba maandishi yenyewe

yanaamua jinsi tunavyoyachambua na lazima yadhibiti aina za maswali tunayouliza, aina ya kategoria tunazoleta. Kwa hivyo kutokana na tahadhari hizo, udhaifu huo, mbinu za ukosoaji wa fasihi na ukosoaji wa masimulizi zinazozingatia maandishi zinaweza kuwa zana muhimu katika kutusaidia kuona maandishi kwa njia mpya na kutazama maandishi kwa ujumla, kuangalia maelezo ya maandishi na kuelewa jinsi yanavyofanya kazi na jinsi Mungu anavyojifunua kupitia hadithi na masimulizi kwa watu wake leo.

Kipindi kijacho, tutaangalia mbinu mbili zaidi za kifasihi, au niseme, bora zaidi, mbinu zinazozingatia maandishi, mbinu zinazotoa mfano kwa maandishi yenyewe. Na hiyo itakuwa ni muundo, ambao tutaushughulikia kwa ufupi sana, nami nitaelezea kwa nini. Na kisha ukosoaji wa balagha au mbinu za balagha ambazo hazijatenganishwa kabisa na maswali ya kihistoria na maswali ya mwandishi, lakini tena, zilenge maandishi kwa ujumla na ziangalie utendaji kazi wa ndani wa maandishi na ziangalie maandishi yenyewe, au maandishi kimsingi, kama mahali pa maana au mahali pa shughuli ya tafsiri.